

Jak Bůh daroval zemi těm, kdo na ni nepatří (j+5 9. 10. 2022, díkčinění)

Kéž je nám Bůh milostiv a dá nám požehnání, kéž nad námi rozjasní svou tvář! Kéž ti, Bože, všichni lidé vzdají chválu! Země vydala své plody, Bůh nám žehná, Bůh náš. (Ž 67)

Gn 6,1-8: Když se lidé počali na zemi množit a rodily se jim dcery, viděli synové božští, jak půvabné jsou dcery lidské, a brali si za ženy všechny, jichž se jim zachtělo. Hospodin však řekl: „Můj duch se nebude člověkem věčně zaneprazdňovat. Vždyť je jen tělo. Ať je jeho dnů sto dvacet let.“ Za oněch dnů, kdy synové božští vcházeli k dcerám lidským a ty jim rodily, vznikaly na zemi zrůdy, ba ještě i potom. To jsou ti bohatýři dávnověku, mužové pověstní.

I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvar jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý. Litoval, že na zemi učinil člověka, a trápil se ve svém srdci. Řekl: „Člověka, kterého jsem stvořil, smetu z povrchu země, člověka i zvířata, plazy i nebeské ptactvo, neboť lituji, že jsem je učinil.“ Ale Noe našel u Hospodina milost.

Micheáš 7,18-20: Kdo je Bůh jako ty, který snímá nepravost, promíjí nevěrnost pozůstatku svého dědictví! Nesetrvává ve svém hněvu, neboť si oblíbil milosrdenství. Opět se nad námi slituje, rozšlape naše nepravosti. Do mořských hlubin vhodíš všechny jejich hříchy, prokážeš věrnost Jákobovi, milosrdenství Abrahamovi, jak jsi za dnů pradávných přísahal našim otcům.

I. Co řekl Bůh

Adam, Eva, had, Kain, Ábel... Úvodní kapitoly Bible zkoušejí odpovědět na otázku, co je člověk. Vyprávění je stručné, ale čím dál dramatičtější, než čtenář (v 5. kapitole) zakopne o spoustu jmen a čísel. Vypadá to trochu jako rodokmen. V těch lidé obvykle pátrají po tom, kdo a jací asi byli naši předkové. Čím dál jdeme proti proudu času, tím jsou informace mlhavější a neúplnější. Tady je to takřkajíc v protisměru: začíná se od Adama, poněkud neúplně to míří k nám a vůbec nejmlhavější jsou generace, které teprve přijdou. Takže místo obvyklého stýskání,

jak nám to předkové zavařili, se pozornost upře jinam: nač si asi budou stýskat ti po nás a jaké dědictví jim vlastně zanecháme...

Na začátku se vypráví, že Bůh stvořil člověka v mužském a ženském provedení, když tomu shluku buněk vdechl život. Říká se to tam proto, aby tvor, který z toho vzešel, člověk, pochopil, že si nemá co hrát na pána světa. Kvůli tomu jsou tu pro něj i jistá omezení – v ráji je strom, ze kterého nemá trhat a jíst. Člověk tu není tu sám od sebe a není tu ani sám pro sebe, vždyť má kolem sebe podobné člověčí exempláře. A jestli je v jeho životě něco opravdu důležité, pak jsou to vztahy. (Nejsmutněji mluví ti, kdo vám říkají, že nikoho nemají.)

Když se vrátíte z nějakého setkání a někdo se vás zeptá, kolik vás tam bylo, odpovíte asi nějakou číslovkou. Ale tím jste řekli jen to, kolik kusů tvora zvaného člověk se dostavilo – jenže nesrovnatelně zajímavější jsou jména, tváře a příběhy konkrétních lidí a vztahy, které nás s těmi konkrétními lidmi pojí.

I viděl Bůh, že to bylo všechno dobré, ba velmi dobré a řekl člověku: „Plodte a množte se a naplňte zemi.“

II. Co na to člověk

I stalo se, že člověk skutečně naplnil zemi. Lidské dcery jsou náramně sličné, jak postřehli i synové božští, kteří si s nimi posléze začali pořizovat potomky. Dcery lidské věru sličné jsou. Kdo jsou synové božští, to nevím, ale vybavují se mi staré řecké pověsti o tom, jak si Zeus a jeho kolegové z Olympu dělali výlety za lidskými dcerami a co z toho bylo. Biblickému vypravěči jsou Zeus a jeho kolegové ukradení, jenom asi trochu posměšně poznamenává, že děti božského otce a lidské matky, ti tak řečení bájní hrdinové, jsou něco mezi velikánem a tajtrlíkem (podle toho, jak se na ně chcete dívat). Ale i ti jsou mu asi vcelku lhostejní. Ve vyprávění jde spíš o to, že člověk má neodolatelnou chuť být jako Bůh: aby mi nikdo do ničeho nemluvil, a když to nevyšlo v ráji s tím jablkem nebo co to okusili, tak co to zkusit tudy? Co to zkusit přes přitažlivost, na kterou se někdo u nebeského dvora třeba chytne? Tudy to však taky nejde. (Má-li někdo sličným dcerám lidským za zlé, jak to umějí lidstvu zavařit, ať čte dál: zanedlouho se bude stavět věž až do nebe a tu budou budovat pro změnu synové lidští...)

Postavy, které se v lidské společnosti těší pověsti velikánů, ale v duši a ve vztazích jim schází respekt k druhým a k tomu, co je přesahuje, neboť jejich rozhled nedosáhne dál než do zrcadla – z těch nic dobrého nekouká, však to vidíme dnes a denně. Někdy až hrozivě.

III. Jak to (snad) bude dál

I viděl Hospodin, že člověk naplnil zemi a jak spolu s ním naplnilo zemi také zlo. A že by byl člověk schopen sloužit zlu od rána do rána až do roztrhání těla a že k dobrému se nemá. I litoval Hospodin, že jej vůbec stvořil, a rozhodl se, že to s ním skoncuje. Neboť člověk je – jak už bylo řečeno u modelového příkladu jménem Kain – tvor prokletý a na tuhle zemi nepatří.

To není jen takové bezmocné povzdechnutí, nýbrž konstatování z míst nejvyšších: že dál to nemá cenu. Což je, přátelé, pro veškerý život konečná. Tedy byla by, kdyby tu nebyla následující věta, že Noe našel u Boha milost. Vzkaz toho starého vyprávění je srozumitelný. Konec všeho živého je možnost, která může kdykoli nastat a tajrlíci v postavení velikánů nás k tomu snadno dovedou – což nikoho z nás ani v nejmenším nezbavuje odpovědnosti za to, co vlastně odkážeme těm, kdo v rodokmenu teprve přijdou až jednou po nás. Konec všeho živého je možný, a má-li život pokračovat a má-li být k něčemu, bude to muset být cestou milosti, velkorysého daru.

Obraz potopy, který následuje, je známý. Že by po ní byl už člověk lepší než před ní, na to zapomeňme rovnou. Synové lidští začali stavět věž až do nebe (další pokus, jak být jako Bůh). Lepší nejme a jinam než do záhuby vede jen ta cesta milosti. K tomu je tu pravidlo, že kdo prolije krev člověka, toho krev bude prolita. A pak Boží slib, že nás při všech těch našich potopách nehodí Bůh přes palubu: „*Ustavuji s vámi svou smlouvu. Už nebude vyhlazeno všechno tvorstvo vodami potopy, která by zahladila zemi. Toto je znamení smlouvy, jež kladu mezi sebe a vás i každého živého tvora, který je s vámi, pro pokolení všech věků: Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. Kdykoli zahalím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha, rozpomenu se na svou smlouvu mezi mnou a vámi i veškerým živým tvorstvem.*“

Nejsme nezúčastněnými diváky nebeského představení, je to jinak: my v tom, o čem se tu píše, rovnou žijeme: takový je náš svět a taková je spravedlnost Boží. A když se na nebi ukáže duha, znamená to, že to s námi Bůh ještě nevzdal.

Díky, Bože, že se nad námi slitováváš.

Ne nás, Hospodine, ale svoje jméno oslav pro své milosrdenství a pro svou věrnost!
Vy všichni, kdo tu jste, doufejte v Hospodina, je vám pomocí a štítem.

Jste jeho požehnaní,
vždyť učinil nebe i zemi:
nebesa patří jemu, ale zemi dal lidem.
Hospodin na nás pamatuje a žehná nám:
žehná malým i velkým.

Mrtví nechválí už Hospodina,
nikdo z těch, kdo sestupují v říši ticha.
Avšak my budeme Hospodinu dobrořečit nyní i navěky. Amen.

Požehnaní:

Velmi se veselím z Hospodina, má duše jásá k chvále mého Boha,
neboť nás oděl rouchem spásy, zahalil nás pláštěm spravedlnosti.
Jako země dává vzrůst tomu, co klíčí,
jako zahrada dává vzklíčit tomu, co bylo zaseto,
tak Bůh dá vzklíčit své spravedlnosti a chvále přede všemi lidmi.

Ať vás tento Izajášův vzkaz provází do dalších dnů a ať je vám zdrojem radosti a naděje: vždyť vás Bůh obdařil milostí a pokojem. Amen.